Omsetning av naturlegemidler i Norge

Marit Waaseth, mastergradstudent, Sameline Grimsgaard dr.med, MPH
Avdeling for samfunnsfarmasi, Institutt for farmasi, Universitetet i Tromsø.

BAKGRUNN

Naturlegemiddelordningen ble opprettet i 1994. Formålet var å bedre kvalitet og informasjon til forbruker om denne typen produkter, men ordningen har ikke bredt særlig om seg. Bruken av naturmidler generelt er økende. I 2002 var omsetningen av naturmidler ca. 2,2 mrd NOK (herav salg over disk, dvs. unntatt internett- og postordresalg, 1,5 mrd NOK)[1].

FORMÅL

Hensikten med studien er å beskrive totalomsetningen av naturlegemidler i antall anbefalte døgndoser (ADD) og NOK, samt hvordan salget fordeler seg på ulike indikasjoner og salgskanaler.

METODE

Deskriptiv analyse av salgsdata for naturlegemidler basert på totalsalg fra grossist.

Anbefalt døgndose (ADD) og indikasjonsgrupper er utarbeidet som en analog til ATC/DDD-metodologien.

Datainnsamling

Grossistene ble lokalisert ved hjelp av Legemiddelverkets oversikt over grossister med tillatelse til salg av reseptfrie legemidler til utsalgssteder utenom apotek[2].

- Grossistene er inndelt i legemiddelgrossister, helsekostgrossister og dagligvaregrossister.
- Innhentede salgstall er sortert på varenavn og pakningsstørrelse og beskriver antall pakninger per varelinje.
- Omsetningen er beregnet ut fra innrapportering av antall pakninger, fastsettelse av ADD og innhenting av prisopplysninger.
- Pris per pakning per 1.juni er innhentet fra Vitusapotek Nerstranda i Tromsø. Resultatene presenteres som apotekets utsalgspris inkludert merverdiavgift (AUP).
- 29 naturlegemidler hadde markedsføringstillatelse 1. januar 2004

ADD, anbefalt døgndose

ADD er fastsatt for hvert preparat, basert på doseringsanvisning og indikasjon, og angis som antall tabletter/kapsler eller mL.

RESULTATER

Klassifisering av naturlegemidlene

Preparatene ble klassifisert i 8 indikasjonsgrupper.

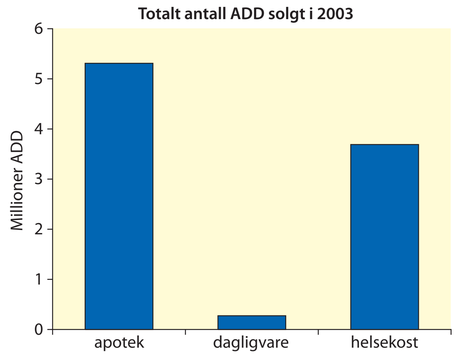
De 29 naturlegemidlene representerer 16 forskjellige urter.

Indikasjonsgrupper	Innhold i preparatene	Antall preparater i hver gruppe
Blodsirkulasjon	Tempeltre (Ginkgo biloba)	7 *
Hovne ben	Hestekastanje	1
Svette	Salvie	1
Uro/søvn	Valeriana, alene eller i kombinasjon med melisse og/eller humle	8 *
Depresjon	Johannesurt	6 **
Lett uro	Lavdose johannesurt i kombinasjon med melisse og humle	1
Forkjølelse	Eføy/timian/lakris eller solhatt	3
Urinveisproblemer	Løvetann i kombinasjon med kjerringrokk eller melbærblad	2

* 1 av preparatene ble rapportert uten salg i 2003
** 2 av preparatene ble rapportert uten salg i 2003

Totalomsetning i ADD

Total omsetning av naturlegemidler i 2003 er 9,2 millioner ADD. Dette utgjør omkring 2,4 ADD/innbygger/år med et befolkningstall på 3,8 millioner (barn 0-12 år er utelatt)[3].

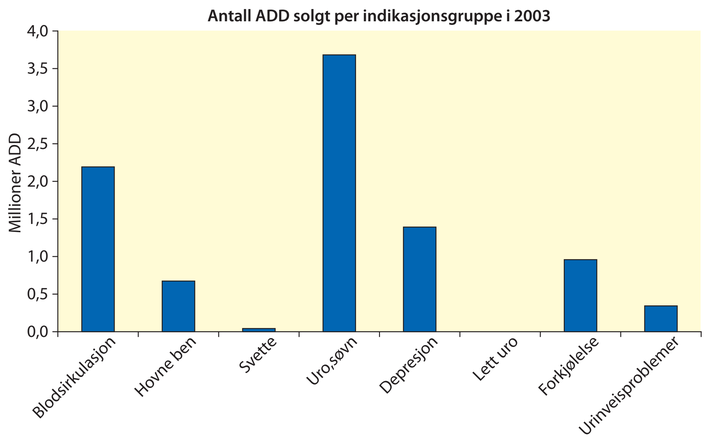
Omsetningen i ADD fordeler seg med 58 % på apotek, 39 % på helsekost og 3 % på dagligvare.

Totalomsetning i NOK

- Total omsetning for alle salgskanaler i 2003 var på 55,5 millioner forbrukerkroner. Paracetamol var til sammenligning det mest solgte reseptfrie medikamentet i 2003 med en omsetning på 190,7 millioner kroner (AUP).
- Omsetningen i NOK fordeler seg med 59 % på apotek, 37 % på helsekost og 4 % på dagligvare.

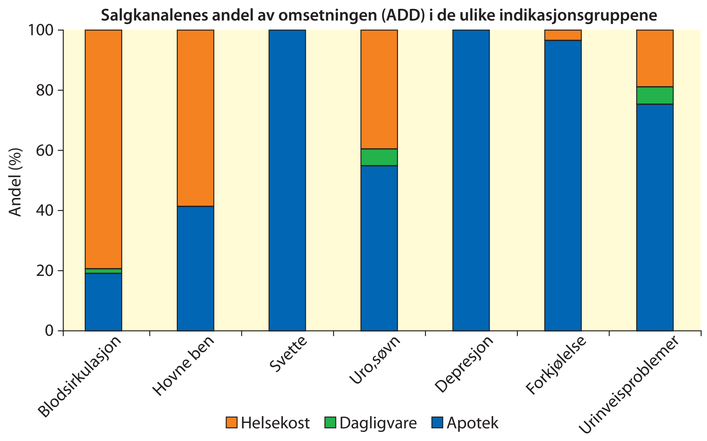
Salg per indikasjonsgruppe

- Midler mot uro og søvnproblemer utgjør 41 % av totalomsetningen i ADD.
- Salg av preparater for blodsirkulasjon og depresjon utgjør henholdsvis 23% og 15% av totalomsetningen i ADD.
- Indikasjonsgruppene "lett uro" og "svette" har svært liten omsetning.
- Salg av preparater med johannesurt utgjør 1,4 millioner ADD i 2003. Dette tilsvarer 1,01 ADD/1000 innbygger/døgn (barn 0-12 år er utelatt).

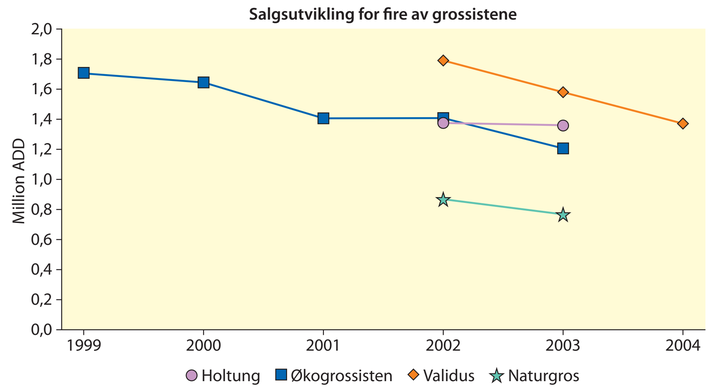
Omsetningen per indikasjonsgruppe er ujevnt fordelt mellom salgskanalene.

- Helsekostbransjen selger i hovedsak naturlegemidler for blodsirkulasjon og hovne bein.
- Apotekene har monopol på depresjonsmidlene og hovedsalget på preparater mot urinveisproblemer og uro/søvn.
- Det kan se ut som apotekene har hovedtyngden av salg av forkjølelsesmidler, men dette skyldes trolig at helsekostbutikkene i stor grad selger uregistrerte solhattprodukter isteden for naturlegemidlet.

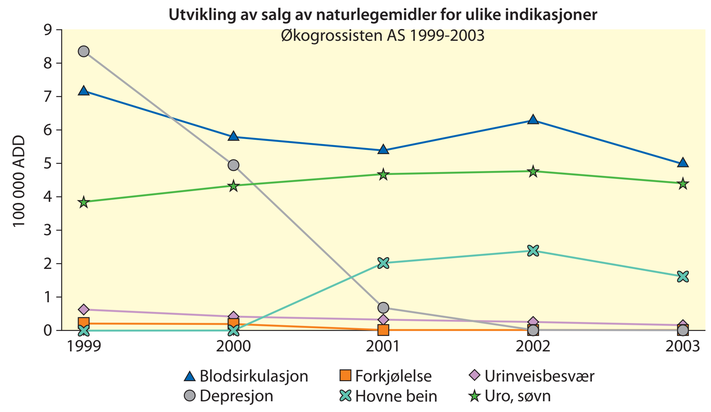

Salgsutvikling over tid

Tall fra fire av de sju grossistene viser en nedgang i omsetning både i ADD og NOK. Disse fire grossistene dekker 51 % av totalomsetningen i ADD.

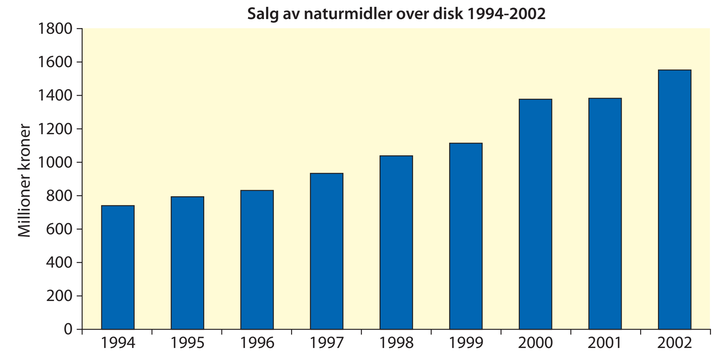
Økogrossisten AS er nest største helsekostgrossist på naturlegemidler og står for 13 % av totalomsetningen i ADD i 2003.

Salgstallene viser at omsetning av johannesurtpreparater falt forskriftsmessig etter at salget ble begrenset til apotekene fra 1. april 2001. samt at hestekastanjepreparatene ble lansert i 2000.

DISKUSJON

- Variasjon i pris og ADD for det enkelte preparat kan virke inn på resultatene. Sensitivitetsanalyse er under utarbeidelse.
- Indikasjonsgruppene kunne vært færre, men ville gitt mindre nyanserte resultater.
- Indikasjonene er forenklet av praktiske hensyn og er forståelige for forbrukere.
- Det er tendens til nedgang i salg av naturlegemidler de siste årene. Det er uvisst om dette gjelder hele markedet.
- Det ser ikke ut til at naturlegemiddelordningen har vært særlig vellykket i forhold til målsettingen. Omsetningen i 2003 (NOK) utgjør 2-3 % av et naturmiddelmarked i stadig vekst.

Kilde: Bransjerådet for naturmidler.

KONKLUSJON

Salg av naturlegemidler viser synkende tendens mens omsetning av naturmidler generelt har økt fram til 2002. Midler mot uro, søvnproblemer og depresjon utgjør over halvparten av omsetningen. Apotekene selger mer naturlegemidler enn både helsekostbransjen og dagligvarebransjen.

REFERANSER

1. **Backer T.** Personlig meddelelse til Sameline Grimsgaard. 2004.
2. Oversikt over grossister med tillatelse til salg av reseptfrie legemidler til utsalgssteder utenom apotek. *Statens legemiddelverk* 2004.
3. Statistisk sentralbyrå, folkemengde. *http://www.ssb.no/emner/02/01/10/*. 2004.

Design/Layout: Rod Wolstenholme, AV Dept., The Medical Faculty, University of Tromsø, Norway